

—

Samarbeid mellom
kulturskole og
grunnskole

Digitalisering i
skolen

Bjørn-Terje Bandlien, 16. oktober
2020

Samarbeid mellom kulturskole og grunnskole

Aktuelle politiske dokumenter

Kultur + skole = sant

Kunnskapsgrunnlag om kulturskolen i Norge
OLA K. BERGE, ELIN ANGELO, MARI T. HEIAN, ANNE BERIT EMSTAD
TF-rapport nr. 489
2019

Læreplan i musikk (MUS01-02)

Delvis innført | Språk og målform | Last ned | Del

Til overordnet del

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier
Kjerneelementer
Tverrfaglige temaer
Grunnleggende

Kompetansemål

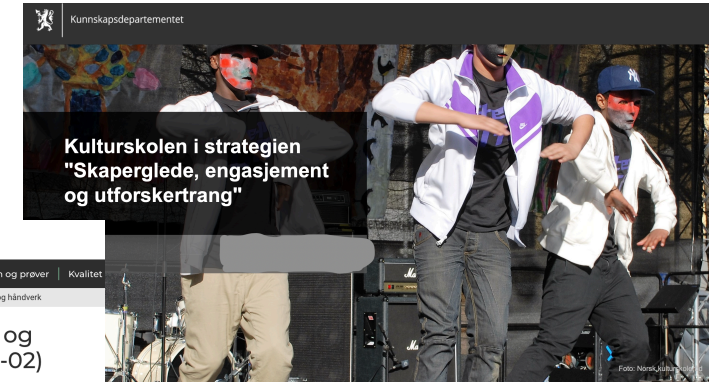
2. trinn
4. trinn
7. trinn
10. trinn

Vurdering

Fagkoder

Timetall

Cyldighet

Læreplan i kunst og håndverk (KHV01-02)

Delvis innført | Språk og målform | Last ned | Del

Til overordnet del

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier
Kjerneelementer
Tverrfaglige temaer
Grunnleggende ferdigheter

Kompetansemål og vurdering

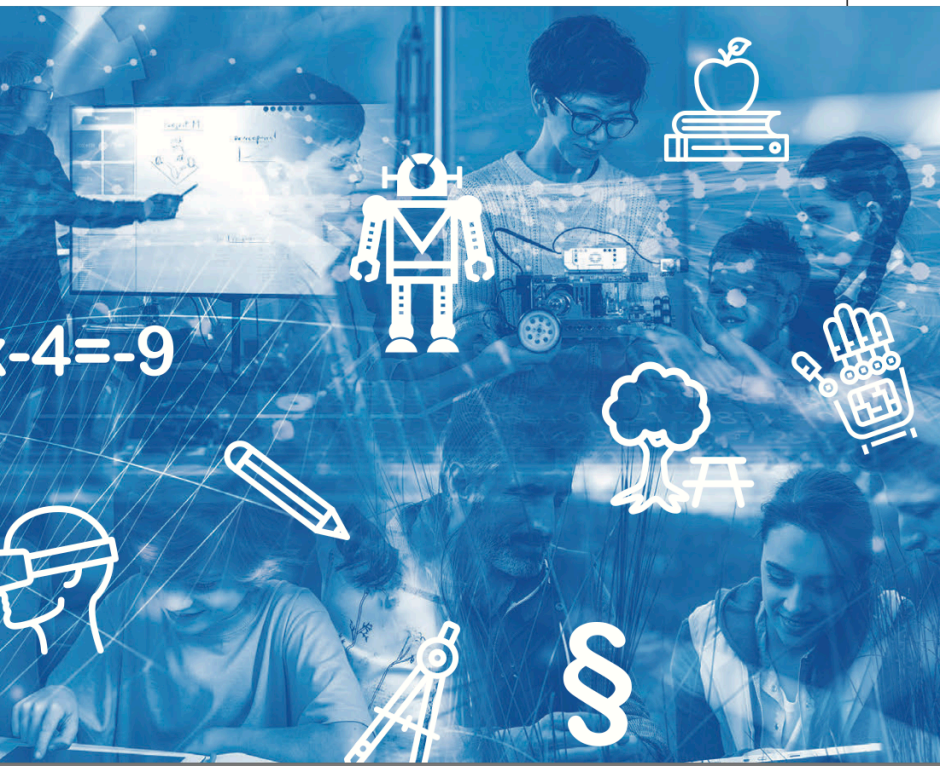
2. trinn
4. trinn
7. trinn
10. trinn

Vurderingsordning

Fagkoder

Timetall

Cyldighet og innføring

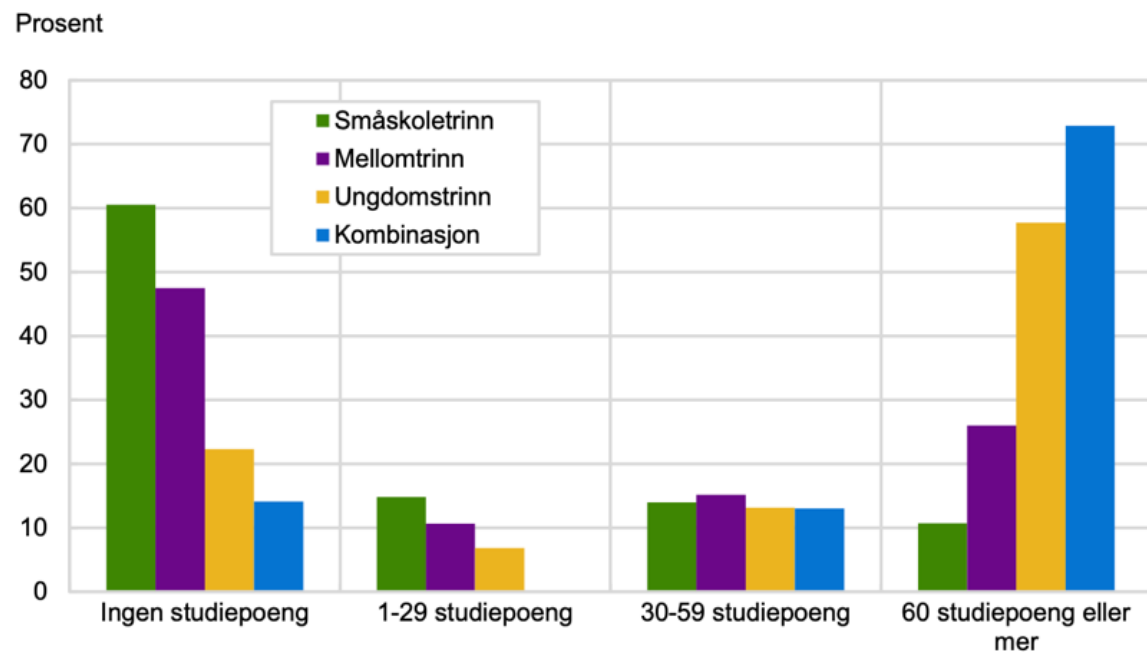
Tvetydige politiske trender

- NOU 2019-23 foreslår å fjerne kulturskolen fra opplæringsloven, og flytte den til Kulturloven (Fløysvik et al., 2019).

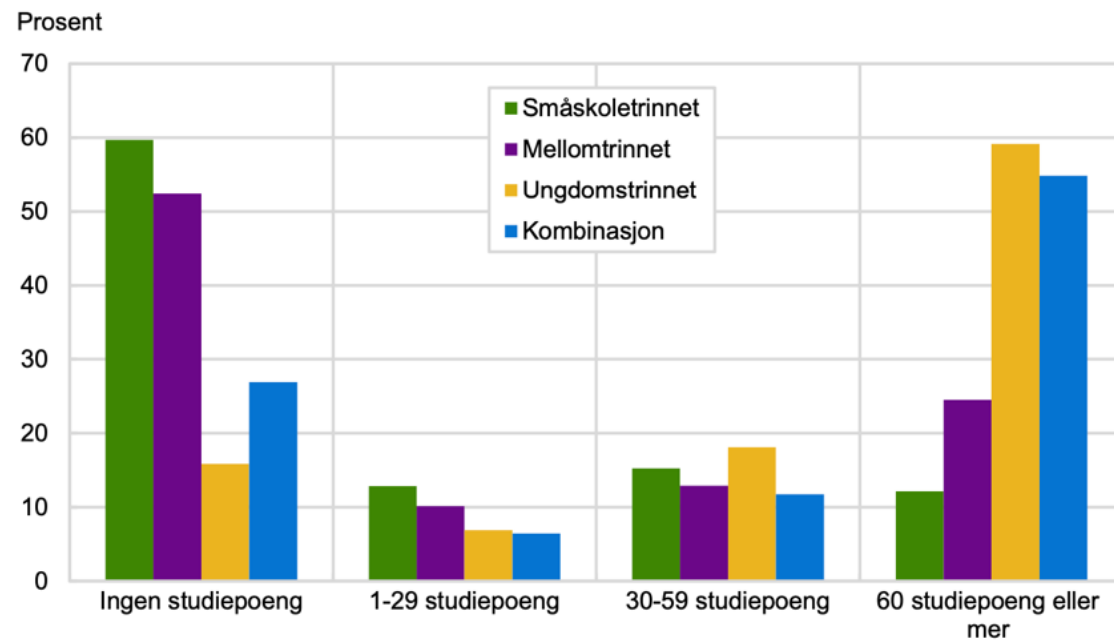
'Kulturskolen - en tjeneste som ikke er opplæring' (s. 189)

Kompetansesituasjonen i grunnskolen

Figur 1. Studiepoeng blant lærere som underviser i musikk i grunnskolen (SSB, 2019)

Figur 2. Studiepoeng blant lærere som underviser i K&H i grunnskolen (SSB, 2019)

Kompetansesituasjonen i kulturskolen

- Kulturskoleundersøkelsen 2010: 86,6% av kulturskolelærerne med høy, relevant, formell kompetanse.
- Rønningen 2020: 22% av kulturskolelærerne mangler formell praktisk-pedagogisk kompetanse

Rekruttering til kulturskolen

- 88% av barn og unge i skolealder er *ikke-brukere* (Berge, Angelo, Heian & Emstad, 2019)
- Antallet elever synker svakt (Gsi-tall, Taule, 2017)
- Foreldres utdanningsnivå påvirker rekruttering (Taule, 2017)
- Stor kjønnsforskjell (Taule, 2017)
- Kulturskolenes strategiske arbeid med rekruttering mislykkes (Berge, Angelo, Heian & Emstad, 2019)
- 85% av kulturskoleelevene er grunnskoleelever (Taule, 2017)

Samarbeid - et kommunalt ansvar

Opplæringsloven § 13-6. *Musikk- og kulturskoletilbod*

«Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknyting til skoleverket og kulturlivet elles.»

- At samarbeid mellom skoleslagene vil være gunstig framstår som innlysende ut fra kompetanse- og rekrutteringsproblematikk.
- Men hvordan?

Utfordringer ved samarbeid

- Ulike forståelser av mandat, om kunstsyn, kunnskapssyn og syn på elever og lærere
- Hva skal et slikt samarbeid innebære og føre fram til?
  - Behøves det først og fremst kunnskap om barn, elever og lokal kontekst ...
  - Eller behøves det først og fremst faglig ekspertise?
  - Eller behøves det bare flere hender?
- Kommunens organisasjonsstruktur, demografi, geografi, kompetansekrav, etc.
- **Asymmetrisk forhold mellom skoleslagene**

Kulturskole vs grunnskole

- Rammer
- Mål for undervisningen
- Falige kunnskaper
- Gruppetyper og gruppestørrelser
- Vurderingspraksis
- Mangfold av elevperspektiver og elevforutsetninger
- Faglige avgrensninger

	KULTURSKOLE	GRUNNSKOLE
ELEVEN	<ul style="list-style-type: none"> – Alder 6–19, fra begynneropplæring til fordypning for alle alderstrinn – Frivillig deltagelse – Skolepenger 	<ul style="list-style-type: none"> – Alder 6–16 – Obligatorisk deltagelse – Gratis
MÅL	Arbeid med å utvikle gode ferdigheter på sitt instrument, bli aktive lyttere, selvstendige og reflekterte utøvere og å trene samarbeid og samspill med andre utøvere. Bidra til deltagelse i sosiale og kulturelle fellesskap.	Arbeide for å nå oppsatte kompetansemål for 2., 4., 7. og 10. årstrinn. Men faget skal også inn gå i skolens overordnede mål: å utvide evnene hos barn, unge og voksne til erkjennelse og opplevelse, til innlevelse, utfoldelse og deltaking.
UNDERVISNINGSMIDLER	Veiledende rammeplan. Ferdighetstrening, øving, formidling og fremføring. Arbeide med musikalske og instrumentale kunnskaper og ferdigheter basert på elevens interesser, forutsetninger og potensial. Stor fokusering på instrumentet.	Forskriftsfestet læreplan. Arbeid med musikkens grunnelementer innenfor musisere, lytte og komponere. Stor vekt på sjangerbredde og mangfold i det musikalske materialet eleven skal arbeide med.
ORGANISERING	Aldersblandet. Progresjon tilpasset elevens utvikling og interesser, individuelt eller i grupper.	Aldersbestemt. Progresjon må tilpasses elevenes forutsetninger innenfor klassens rammer.
VURDERING	I hovedsak formativ vurdering. Opptaksprøver til fordypningsprogrammet.	Obligatorisk summativ vurdering, med karakter på ungdomstrinnet og formativ vurdering både på barnetrinnet og ungdomstrinnet.

Ekspansiv læring

- Driver kulturskolene *bistandsarbeidsarbeid* overfor grunnskolene? (Brøske, 2017)
- *Ekspansiv læring* innebærer utvidelse av fag og kompetanser – framvekst av noe nytt: «nye praksiser som foreløpig er ukjente og nye både for grunnskolen og kulturskolen» (s. 253)
- «[Samarbeid] betinger at begge skoleslagene, på lærer-, ledelses- og institusjonsnivå fullt ut anerkjenner og verdsetter de ulike kompetansene i de to aktivitetssystemene og omfavner motsetninger og det flerstemte» (s. 252)
- Ønskes *ekspansiv læring*?

Pågående forskning

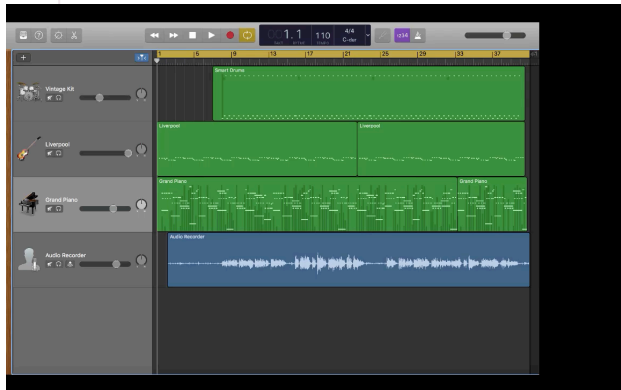
- Off.ph.d.-satsing om Kulturdag diskuteres og forberedes i Trondheim
- MusPed:Research Antologi nummer 3 kommer i 2021
  - Rullerende musikkundervisning i Kulturdag - bidrag til musikkfaglig mangfold
  - Kulturskoleeieven som ressurs i grunnskolen
  - Timeplanlegging mellom kulturskole og grunnskole
  - Samarbeid som styrker grunnskolens undervisning og ivaretar kulturskolens mål om å være for alle
  - Kulturskolens mange samarbeidskonstellasjoner, navet i lokalsamfunnet
  - m.m

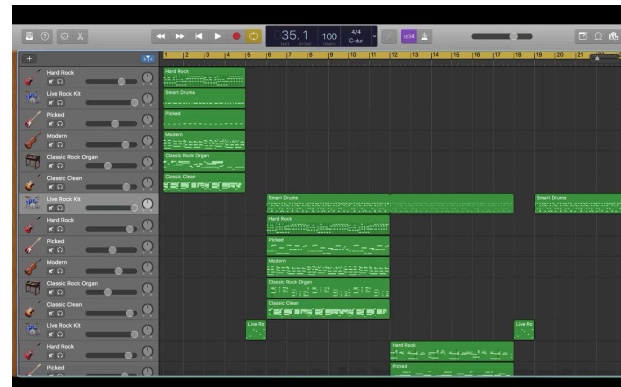
Digitalisering

Aperitif

4/4 | : Am | F | C | C :

Paradigmeskifter i skolens musikkfag

Sangfag =>

Musikkinstrumentfag (1. paradigmeskiftet) =>

Elektrifisert populærmusikkulturfag (2. paradigmeskiftet) =>

Digitalteknologimusikkfag (3. paradigmeskiftet)

(forsterking, gjenskaping, reversering og utdatering)

(Scheid & Strandberg, 2014)

Ulike perspektiver på digitalisering av musikkfaget

- Kvidal, 2009:
  - Teknologirelatert musikk, Teknologi som middel, Teknologi som innhold
- Tobias, 2012:
  - Hyphenated musician: «the singer-songwriter-producer- engineer-musician-sound designer» (s. 341).
- Crawford (2012):
  - alle musikkfagets fasetter, som komponering, arrangering, lytting, musikkutøvelse, improvisasjon, musikkledelse og musikkopptak kan interagere med hverandre, og bør derfor behandles holistisk i musikkundervisningen.
- Kardos, 2017:
  - «Because of music technology we see in contemporary and commercial music practices a blurring of the lines that ones marked the boundaries of musical disciplines» (s. 320).
- Humberstone, 2017:
  - «musical education is broken down into the separate experiences of (1) performance, (2) listening, and (3) composition, in that order of importance. ... The electronic music ... blows apart these categories» (s. 425).

SAMR-model

Redefinition

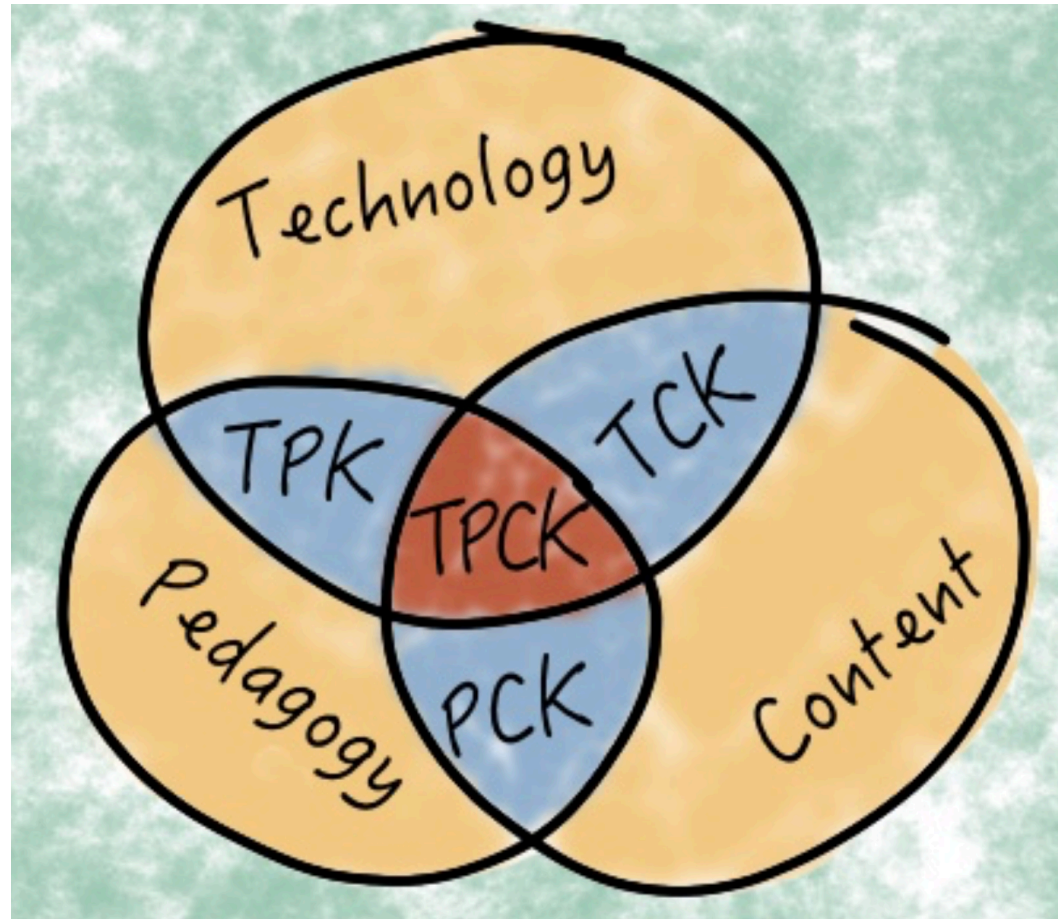
Modification

Augmentation

Substitution

TPaCK

www.tpack.org

(Koehler, Mishra & Cain, 2013)

Medieøkologi (Erixon, 2014)

- Musikkundervisningen som et økosystem
  - Om en ny art introduseres i musikkundervisningen endres hele det økologiske systemet
    - => fører til etiske diskusjoner. Hva skal musikkfaget inneholde?
- «det hellige og det profane» (Olsson, 2014)

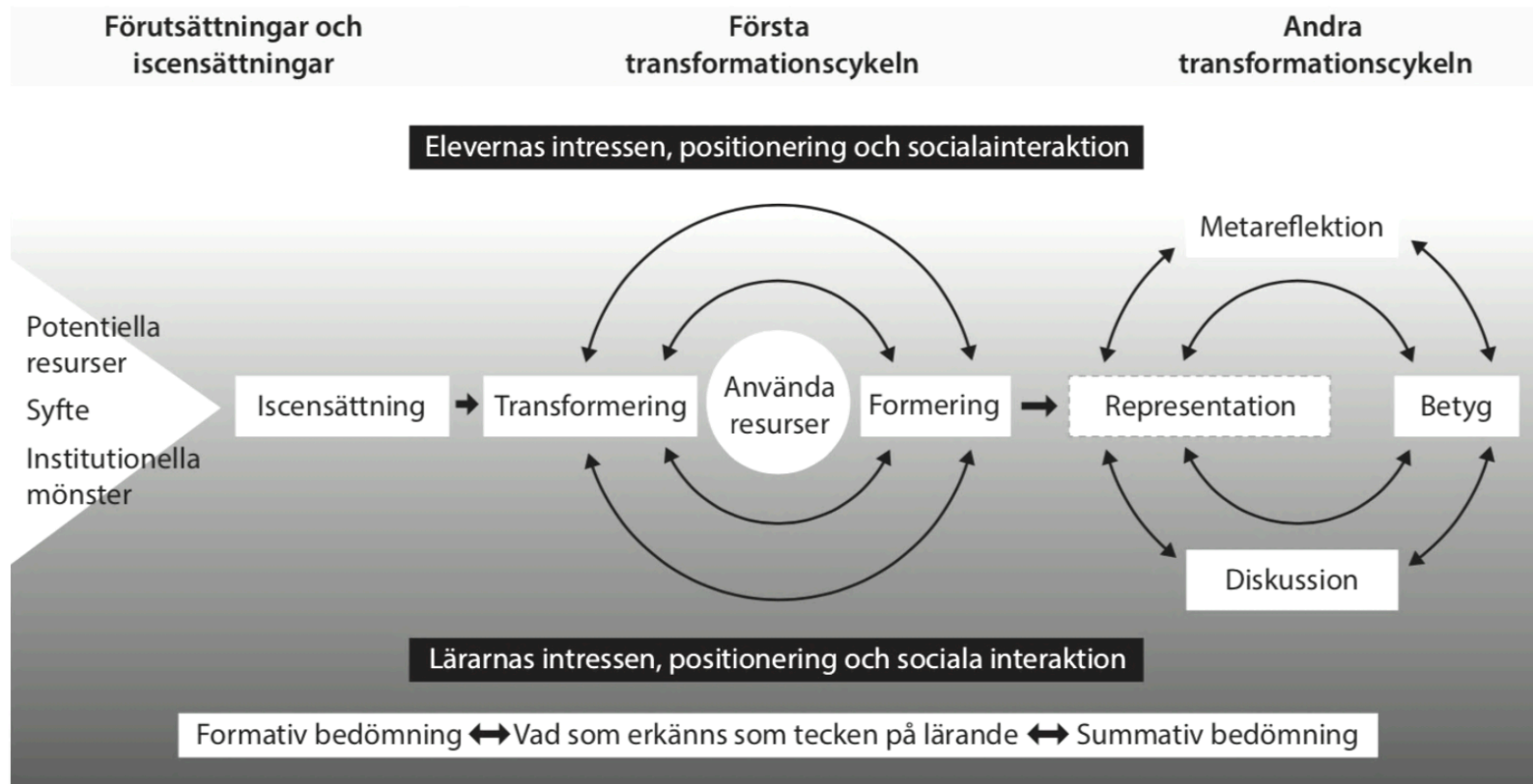
Uformell læring (Green)

- Green (2002, 2008):
  - Uformell læringspraksis hvor musikkdidaktikken er basert på rockebandkultur:
    - 1) repertoaret velges av den lærende,
    - 2) musikken kopieres auditivt,
    - 3) læringen er selvstyrt av den lærende, eventuelt sammen med likesinnede og innebærer lytting, betraktning, imitasjon og samtale, uten noen form for lærerstyring,
    - 4) ferdigheter og kunnskaper assimileres idiosynkratisk og holistisk ut fra virkelige musikkstykker, og ikke gjennom konstruerte øvelser eller læreplanprogresjon
    - 5) læringen integrerer lytting, framføring, improvisasjon og komponering.

Uformell læring (Väkevä)

- Väkevä (2010):
- dagens situasjon er en musikkultur og en læringskultur som avviker sterkt fra den tradisjonelle rockeband-kulturen.
- Utstyret er digitalisert og forsynt med utvidede muligheter for manipulering av lyd, remixing og mashuping.
  - Remixing = endring av innspilt musikk
  - Mashup = et musikkstykke satt sammen av flere fragmenter av musikk.
  - Memes = innspilte musikalske fragmenter som utgjør råmateriale for remixing og mashuping
- Didaktikken utvides til å fremme frigjorte, myndige, kreative, autentiske deltakere i kulturutviklingen

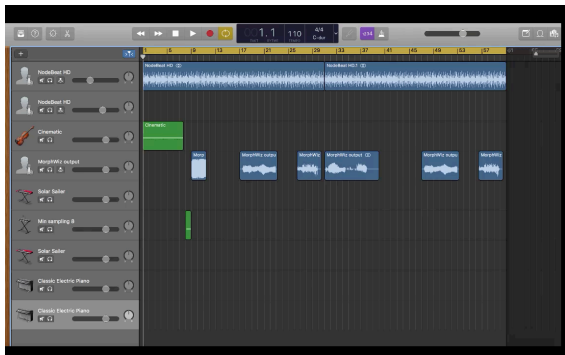
Designteori

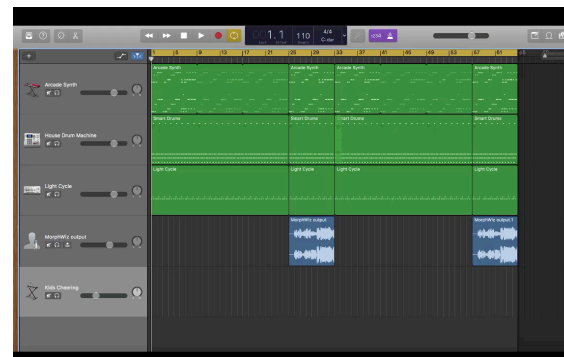
«Davids» komposisjonsprosess

«A stop moment arrives unbidden, tugging on your sleeve, calling you to attention» (Fels, u.å.)

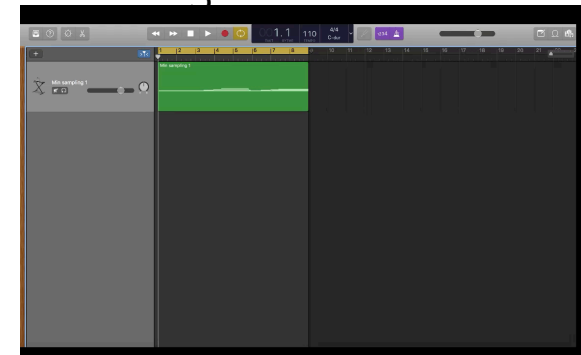
Utforskning av ulike ressurser

Stopp-punkt nr. 4

Stopp-punkt nr.
3

iPad som musikkinstrument og didaktisk verktøy

- iPad er et nytt musikkinstrument

(Randles, 2013; Williams, 2014; Verrico og Reese, 2016; Park, 2017)

- iPad forenkler

(Brown, Stewart, Hansen & Stewart, 2014)

- iPad som verktøy i musikalsk spesialpedagogikk

«To be able to produce and express musical ideas in a way that is socially normative and personally meaningful is empowering» (Vanderlinde, 2017)

(Devito, 2017)

- iPad for å styrke elevenes musikalske agens

(Juntunen, 2015, 2017; Brown, Stewart, Hansen & Stewart, 2014; Bandlien, 2019)

- iPad støtter elevers tro på egen mestring

(Reese, Bicheler og Robinson, 2016)

- iPad som en orkestrering av potensielle ressurser som elevene kan transformere gjennom relativt åpne oppgaver

(Bandlien, 2019)

Et par refleksjonsspørsmål

- Hva slags utfordringer og muligheter ser du med grunnskolesamarbeid?
- Hva er digitalisering av kunstfag godt for?

Referanser

- Bandlien, B.-T. (2019). *Ungdomsskoleelvers komponering med GarageBand på iPad: En musikkdidaktisk studie av performative stopp-punkter i et kritisk designteoretisk perspektiv*. (Doktoravhandling). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Trondheim.
- Berge, O. K., Angelo, E., Heian, M. & Emstad, A. B. (2019). *Kultur + skole = sant: Kunnskapsgrunnlag om kulturskolen i Norge*. Hentet fra <https://www.udir.no/contentassets/a6a1168249a14acab3f2cfa390d069e2/kulturskolesant.pdf>
- Brown, A. R., Stewart, D., Hansen, A. & Stewart, A. (2014). Making meaningful musical experiences accessible using the iPad. I D. Keller, V. Lazzarini & M. S. Pimenta (Red.), *Ubiquitous music* (s. 65–81). Cham: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-11152-0>
- Brøske, B. Å. (2017). Samarbeid mellom kulturskole og grunnskole: Ekspansiv læring eller bistandsarbeid? I E. Angelo, A. Rønningen & R. J. Rønning (Red.), *Forskning og utvikling i kulturskolefeltet: Iris – den doble regnbuen*. Cappelen Damm Akademisk/NOASP
- Crawford, R. (2014). A multidimensional/non-linear teaching and learning model: Teaching and learning music in an authentic and holistic context. *Music Education Research*, 16(1), 50-69. <https://doi.org/10.1080/14613808.2013.812627>
- Devito, D. (2017). Technology and music collaboration for people with significant disabilities. I S. A. Ruthmann & R. Mantie (Red.), *The Oxford handbook of technology and music education* (s. 405–412). New York, NY: Oxford University Press.
- Erixon, P., Red. (2014). *Skolämnens i digital förändring: En medieekologisk undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Fels, L. (u. å.). Performative inquiry. Hentet 16. mai 2019 fra <http://performativeinquiry.ca>
- Fløysvik, J. C. et al. (2019). NOU 2019–23 Ny opplæringslov. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-23/id2682434/?ch=1>
- Green, L. (2002). *How popular musicians learn: A way ahead for music education*. Aldershot: Ashgate.
- Green, L. (2008). *Music, informal learning and the school: A new classroom pedagogy*. Aldershot: Ashgate.
- Humberstone, J. (2017). A pluralist approach to music education. I S. A. Ruthmann & R. Mantie (Red.), *The Oxford handbook of technology and music education* (s. 421–430). New York, NY: Oxford University Press.
- Juntunen, M.-L. (2015). Pedagoginen kokeilu integroida iPadin käyttö, luova tuottaminen ja keholliset työtavat peruskoulun seitsemännen luokan musiikin-opetuksessa. Tapaustutkimus toimijuuden näkökulmasta [Pedagogical experiment of integrating the use of iPads with creative production and bodily approaches in 7th grade music instruction: A case study from the perspective of agency]. *Finnish journal of music education*, 18(1), 56–76. Hentet fra: http://sites.uniarts.fi/documents/166984/205660/FJME_V0118nro1_nettiversio.pdf/4ad88293-5934-4087-86b7-f652573c6a32
- Juntunen, M.-L. (2017). Using socio-digital technology to enhance participation and creative engagement in a lower secondary music classroom. *Nordisk Musikkpedagogisk Forskning*, 18, 47–74.
- Kardos, L. (2017). The curious musician. I S. A. Ruthmann & R. Mantie (Red.), *The Oxford handbook of technology and music education* (s. 317–321). New York, NY: Oxford University Press.
- Koehler, M. J., Mishra, P. & Cain, W. (2013). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? *Journal of Education*, 193(3), 13–19. <https://doi.org/10.1177/002205741319300303>
- Kulturskoleundersøkelsen. (2010). Hentet fra https://www.kulturskoleradet.no/nyheter/2020/januar/universitetskulturskolerhttps://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/hoeringsdok/2010/201005688/rapporten_kulturskoleloeffet_kulturskole_for_alle.pdf
- Kunnskapsdepartementet. (2019). *Skaperglede, engasjement og utforskertrang: Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning. [PE-strategien]*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/201001d9f9f24870aa5c06ce9b12c8be/skaperglede-engasjement--og-utforskertrang.pdf>
- Kvidal, H. (2009). Å være digital i musikkfaget. I: Otnes H. (red.): *Å være digital i alle fag*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 209 - 224.
- NOU 2014:7. (2014). *Elevenes læring i fremtidens skole: Et kunnskapsgrunnlag*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- NOU 2015:8. (2015). *Fremtidens skole: fornyelse av fag og kompetanser*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Olsson, B. (2014). Den IT-medierede musikundervisningens kontekst, kärna och äkthet. I P. Erixon (Red.), *Skolämnens i digital förändring: En medieekologisk undersökning* (s. 77–108). Lund: Studentlitteratur.
- Opplæringslova. (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (LOV-1998-07-17-61). Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_15
- Park, T. H. (2017). Instrument technology: Bones, tones, phones, and beyond. I A. King, E. Himonides & A. Ruthmann (Red.), *The Routledge companion to music technology and education* (s. 15–22). New York, NY: Routledge.
- Puentedura, R. (2013). SAMR-Model. Hentet fra <http://www.educatorstechnology.com/2013/06/samr-model-explained-for-teachers.html>
- Randles, C. (2013). Being an iPadist. *General Music Today*, 27(1), 48–51. <https://doi.org/10.1177/1048371313496786>
- Reese, J.A. Bicheler, R. & Robinson, C. (2016). Field experiences using iPads: Impact of experience on preservice teachers' beliefs. *Journal of Music Teacher Education*, 26(1), 96–111. <https://doi.org/10.1177/1057083715616441>
- Rønningen, A. (2020). PPU og kulturskolen. Hentet fra <https://prezi.com/view/9g7RnGE7LZtwiJ6LrGgr/>
- Scheid, M. & Strandberg, T. (2014). Musikämnet under digitalt tryck. I P. Erixon (Red.), *Skolämnens i digital förändring: En medieekologisk undersökning* (s.111–149). Lund: Studentlitteratur.
- Selander, S. (2017). *Didaktiken efter Vygotskij: Design för lärande*. Stockholm: Liber.
- Smith, S. (2014, 27. mars). *Sam Smith – Stay with me* [Videoklipp]. Hentet fra <https://youtu.be/pB-5XG-DbAA>
- Statistisk sentralbyrå. (2019). Lærerkompetanse i grunnskolen. Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/laererkompetanse-i-grunnskolen--390746>
- Taule, L. (2017). *20 år i år: 100 000 elever på kulturskolen*. Hentet fra <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/20-ar-i-ar-100-000-elever-pa-kulturskolen>
- Tobias, E. S. (2012). Hybrid spaces and hyphenated musicians: Secondary students' musical engagement in a songwriting and technology course. *Music Education Research*, 14(3), 329–346. <https://doi.org/10.1080/14613808.2012.685459>
- Utdanningsdirektoratet. (2020). *Læreplan i kunst og håndverk*. Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/khv01-02>
- Utdanningsdirektoratet. (2020). *Læreplan i musikk*. Hentet <https://www.udir.no/lk20/mus01-02>
- Vanderlinde, D. (2017). Possibilities for inclusion with music technologies. I S. A. Ruthmann & R. Mantie (Red.), *The Oxford handbook of technology and music education* (s. 439–445). New York, NY: Oxford University Press.
- Verrico, K. & Reese, J. (2016). University musicians' experiences in an iPad ensemble: A phenomenological case study. *Journal of Music, Technology & Education*, 9(3), 315–328. https://doi.org/10.1386/jmte.9.3.315_1
- Väkevä, L. (2010). Garage band or GarageBandÖ? Remixing musical futures. *British Journal of Music Education*, 27(1), 59–70. <https://doi.org/10.1017/S0265051709990209>
- Westby, I. A. (2017). Undervisningsfaget musikk i kulturskole og grunnskole: To sider av samme sak? I E. Angelo, A. Rønningen & R. J. Rønning (Red.), *Forskning og utvikling i kulturskolefeltet: Iris – den doble regnbuen*. Cappelen Damm Akademisk/NOASP
- Williams, D. A. (2014). Another perspective: The iPad is a real musical instrument. *Music Educators Journal*, 101(1), 93–98. <https://doi.org/10.1177/0027432114540476>